

ОЛЕКСІЙ ВЕРТИНСЬКИЙ :

“В Молодому театрі - я переродився!”

Два роки тому, розглядаючи афіші, я зупинилась біля знайомої назви: “DON JUAN”. “А, старий знайомий Мольєр...” Перед прем'єрою особливого дива не чекала, перебирала в пам'яті вже давно сформовані образи героїв... Коли ж раптом на сцену увірвався Сганарель, слуга Дон Жуана - і далі всю виставу змусив реготати до сліз! Дивлюсь програмку: О.Вертинський. “Хто такий? ...а, він у Молодому театрі “новенький” ...щойно до Києва приїхав?..” І одразу ж цей “новенький” - номінант на “Київську пектораль” за кращу чоловічу роль другого плану. Згодом з'явився “Синій автомобіль”. Там - сміх крізь сльози. Олексій Вертинський якось несподівано швидко вписався в Молодий театр, внісши туди свою свіжу і яскраву ноту. Він зіграв декілька ролей, але його герої викликають настільки щирі симпатії, навіть зворушення - ще довго після вистави ходиш із внутрішньою посмішкою. Таким він здався мені й поза сценою: щирим, по-дитячому безпосереднім і ...щось я захопилась. Читайте, знайомтесь, і якщо Ви, шановний читачу, ще не бачили цих вистав - бігом за квитками!

58

...Все почалося в 73-му році. Я прийшов у театр ще зовсім молодий - одразу після художньої самодіяльності. Це було в Сумах. Після Палацу піонерів мене взяли в професійний театр - в обласний музичний - артистом допоміжного складу. А потім, як у всіх людей має бути - армія. Після армії я поїхав до Москви, вступив до естрадно-циркового училища на відділ естради, який вів майстер Рудольф Григорович Рудін. (Старше покоління знає цього артиста як пана Гімалайського з передачі “Кабачок “13 стільців”). А після училища в мене почалась сибірська і далекосхідна епопея: мене направили до Новосибірська, там я працював років зо два. Потім я опинився на дні народження у мами в Сумах, там я зовсім випадково зустрівся з головним режисером Сумського театру. І він мені каже: “Льошо, де вас носить? Який Сибір? Ви нам тут потрібні!” І я повернувся в Суми. Але згодом приїхав Мойсеєв, ще зовсім молодий режисер-початківець, і між нами тоді зав'язалась міцна творча дружба. Він, по-моєму, жодної вистави без мене не уявляв! А потім йому запропонували посаду головного режисера в Ужгороді. Від'їжджаючи, запитав: чи не хочу я залишити своє улюблене місто. Я сказав: “Та звичайно, про що ви кажете!” І чкурнув слідом за ним.

Потім в Ужгороді настали важкі часи: якісь інтриги, суперечки - і ми роз'їхались. Я повернувся до Сум, а Мойсеєв подався “на вольні хліби”, як з'ясувалося - в Київ. А тут випадково вмикаю телевизор - інтерв'ю з Мойсеєвим! Він щойно поставив у театрі імені Франка “Українські

водевілі”. Я з ним зв'язався в Києві, дізнався, що він уже прийняв Молодий театр і саме працює над Мольєром. Я сказав, що зовсім не проти б... А він каже: “А я не можу.” Він, виявляється, прийшов у театр на конкретних умовах: зарікався нікого за собою не тягти, а розкривати нові резерви тощо. Тобто мені ніякої роботи він не мав права запропонувати. І раптом - просто диво! (Мабуть, зорі так вишикувались на небі). Колі Боклану приспичило піти в театр до Митницького, а він саме репетирував Сганареля, і ця роль звільнилася. Несподівано мені дзвінок у Суми: “Якщо не передумав - приїжджай.” Я зараз же й приїхав!

А як на ваш приїзд відреагували “резерви” Молодого театру?

Мене прийняли прекрасно! Я страшенно вдячний цьому театрові! Тому що й підбрали, й обібрали, й обіграли - все як годиться в цьому випадку. Ні тобі інтриг, ні сварок. Та й досі тут нормальна атмосфера. В мене у цьому театрі не інакше як переродження сталося. Якщо в Сумах я на собі вже хрест поставив (мовляв, мені вже за сорок перескочило), через бідність театру мусили там грати в якомусь дранті, загалом - нічого втішного. А тут раптом ускочив у таку прегарну роботу! Я, взагалі, люблю з Мойсеєвим працювати. Вважаю, що він чудовий режисер. *Можна сказати, в особі Мойсеєва ви зустріли свою “долю”?*

Так, я тільки з ним пов'язував роботу в театрі. Мені інші режисери, що ставили в Сумському театрі, пропонували завжди придурків, дебілів грати, аби покумедніше. Мене використовували. Тоді я цьо-

го не знав, вірніше, згодом став розуміти. У мене є якийсь дар комічний, безумовно. Ще в школі, коли я виходив до дошки відповідати - ну, нехай геометрію - з мене весь клас реготав: мовляв, що ти там, Вертинський, “отмачиваєш”. А насправді нічого навмисне я не робив.

Але ваші герої в Київському театрі теж комічні...

Ні, так ти ж розумієш, це тільки початок. Мені ще нема чого протиставляти. В мене тут “Дон Жуан” і “Синій автомобіль”, а в попередніх роботах Мойсеєва я грав, наприклад, Петра Бруса в “Зона” Куліша. Справжній “герой-коханець”. Я й досі дивуюсь, як у мене рука тільки піднялась на сотворіння такого образу...

Ви так завзято почали виправдовуватись. Вам би хотілось більше “серйозних” ролей?

Для мене “серйозно” - це коли режисер починає розщеплювати це все, а не коли використовує мої напрацьовані штампи. “Серйозно” - це коли він хоче, щоб я все це розкрив і зіграв по-справжньому, без обмахорювання. Щоб і публіка, яка сидить у залі, відчувала, що людина не просто читає текст, а що вона живе. Це мій основний принцип.

А які у вас, власне, стосунки з режисером: ви “пластилін” в його руках, чи вам потрібен легенький поштовх, а далі - повна творча свобода?

Я, чесно кажучи, ось таких слів і боюсь. Тому що це такий синтез... Я взагалі театр розглядаю цілком у традиційному дусі. Видовище це? Видовище! Так будьте ласкаві, робіть усіма можливими й неможливими шляхами, але щоб люди

прийшли в театр на того ж Чехова, Шекспіра чи Мольєра, якого вже напам'ять знають, - і дивувалися! Щоб там була несподіванка! А "пластилін" це чи якось по-іншому називається - я не знаю... Інакше немає сенсу виходити на сцену. Бо якщо тобі й сказати нема чого і нового чогось привнести, якщо можна просто прочитати книгу і заспокоїтись - то навіщо це тоді потрібно?! А якщо там щось не все гаразд, то на те й режисер є, він повинен мені сказати: "Льошо, ні. Отут - лажа." Він коригує, а моя справа - приносити задоволення глядачам.

"Синій автомобіль" - одна з найцікавіших вистав Молодого театру. Ідея її постановки якось пов'язана з вашим приходом в театр? Все-таки актор у моновиставі - це альфа й омега...

Розповідаю. Я ще не закінчив Сганареля, а мене Мойсеєв запросив і каже: "Ось тут Слава Стельмах хоче, щоб ти почитав цю п'єсу." Я прочитав, але спочатку за дуже багатьма параметрами її не прийняв. Але якщо треба, то чому ні? Я без особливого натхнення за неї взявся - як раптом виявилось, що над нею працює Ігор Славінський з Валіком Троцюком. Я собі всередині перехрестився: хай працюють. Та потім так сталося, що у Валіка Троцюка почались якісь нещастя. А там уже ледве не афіші друкували, залишався місяць до прем'єри. І я змушений був втягнутися...

І що ти думаєш: сташно було - неймовірно! Бо я не міг подолати ці 40 аркушів тексту, а за текстом стільки особистого, стільки переживань! Але я для цього дуже багато зробив. По-перше, я закохався в деякі брутальні фрази... А потім ми якось з Ленкою Фещенко і Андрюшкою Александровичем пішли на Байкове. (Їм могилки треба було батькам прибрати, а я, оскільки там ще не був, попросив узяти з собою). Вештаючись по цвинтарі, я опинився біля могили батьків Стельмаха. І поки там стояв, мабуть підсвідомо, зв'язав з цим багато з того, що було написано в п'єсі... Я чисто по-людськи прив'язався до цього матеріалу. І в мене так добре покотилась робота, що навіть Ігорьок Славінський дивувався: "Ну з таким актором я ще не працював!" І якось я, ненавидячи, полюбив цю п'єсу. Але досі боюсь, бо там стільки особистого...

А як сприйняв Я.Стельмах вашу версію свого героя?

Не впевнений, що Стельмаху подобається. Я не знаю, може, це і кокетування, але кожного разу, як він мене бачить, то просто не може відмовити собі у задоволенні підпустити мені якусь шпильку.

На вашу думку, драматург "А", якого ви граєте, - геній чи графоман?

Я думаю, що воно однаково пустопорожнє... Кажуть, що людські можливості невичерпні. Але він усе життя був пристосуванцем, і тому оті зірочки просвітлення - вони, звичайно, роблять йому честь, але не впевнений, що він буде використовувати це багатство і глибину. Він все одно буде хапати по верхах. А втім, у цьому ж і проблема будь-якої творчої особистості. Іноді хочеться зіграти глибоко, а від тебе цього не вимагають. Потрібне щось миттєве, яскраве - і тоді тебе надрукують. А будеш "аналітизувати" - нікому це не потрібно.

Коли ви йдете в театр не як актор, а як глядач ("споживач" мистецтва), що ви хочете там побачити, що шукаєте?

(Задумався... тяжко зітхає). Мені головне, щоб воно було освячене (через літеру "я") аурую автора або самого виконавця. Щоб там обов'язково було щось живе! Щоб воно тебе за душу хапало! Ось тобі приклад: був я недавно на "Саломеї" Віктюка - це ж можна собі неврастенію заробити! Вони там собі щось муркочуть у мікрофон, а я очима шукаю: хто хоч говорить! (...тут Вертинський не втримався від міцного слівця). Це ж знущання якесь? Ну навіщо воно таке? Чисто візуально красиво - так, але мені це не цікаво, хоча б тому, що воно мене не зачіпає. Я люблю напруження іншого плану.

Яке?

Стримувати сльози, наприклад, або гомеричний регіт, коли сидиш у залі - оце я із задоволенням!

Більшу частину свого життя ви працювали в невеликих містах, і раптом - Київ. Було щось таке, що вразило саме у внутрішній творчій атмосфері, "тусовці" великого міста?

Чесно кажучи, я особливо ніде не обертаюсь. У мене тут робота, і я люблю займатись тільки своєю справою. Єдине що, може, підробляю трохи, щоб хоч сім'ю прогодувати.

В кіно знімаєтесь, наприклад...

Так, у Режі Верньє знімаюсь. Так трапилось, що я з української сто-

■ Олексій Вертинський у виставі "Синій автомобіль" за п'єсою Я.Стельмаха. Київський Молодий театр.

■ Олексій Вертинський - Сганарель у виставі «Дон Жуан» за п'єсою Мольєра.

рони теж туди влип. Не знаю, кому дякувати - їй-Богу! Тому що бажаючих багато було, а я один з небагатьох туди потрапив. Там у мене невеличкий епізодик, до речі, абсолютно не комедійний: я граю офіцера НКВД, який трохи гадості наробив. Але важливо зовсім не це. Я радий, що опинився в "зірковій компанії": Олег Меншиков, і Таня Догілева, і Сергій Бодров... Особисто мене все це стимулювало. Я вже не знаю, вони там лівою ногою шкрябали чи якою, а я дуже хвилювався.

Це ваша перша робота в кіно?

Ні. Скоро вийде серіал у Анатолія Матешка про буржуїв, там у мене теж був непоганий епізод, смішний. (Я так думаю, що смішний, я ще не бачив).

Де вам доводиться більше "викладатися" - в театрі чи на знімальному майданчику?

Звичайно в театрі! Кіно... Чесно кажучи, дуже дивне мистецтво (сміється). Я там докладаю зусиль, звичайно, але якщо серйозно, то не дуже.